

SZEF
KANCELARII SEJMU

Warszawa, dnia ^M grudnia 2009 r.

Panie i Panowie
Posłowie na Sejm
Rzeczypospolitej Polskiej

Z upoważnienia Marszałka Sejmu przekazuję uzupełniającą odpowiedź Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Barbary Kudryckiej odnoszącą się do pytania w sprawach bieżących Posłów Stanisława Lamczyka i Marka Biernackiego w sprawie *Siódmego Ramowego Programu Unii Europejskiej*, przedstawionego podczas 53. posiedzenia Sejmu w dniu 5 listopada 2009 r.

p.o. Lech Czajka

BR

**MINISTER NAUKI
I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO**

prof. Barbara Kudrycka

MNiSW-DS-SSN-510-1507-1/JG/09

Warszawa, *2. 12* 2009 r.

**Szanowny Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

Odpowiadając na pismo z dnia 15 października 2009 r., do którego została załączona interpelacja Pana Stanisława Lamczyka - Posła Klubu Parlamentarnego Platformy Obywatelskiej w sprawie Siódmego Ramowego Programu Unii Europejskiej, uprzejmie informuję, że wspomniane pismo porusza dwa aspekty uczestnictwa Polski w 7PR. Pierwszy z nich dotyczy wielkości przyznanych środków, a drugi sposobu ich wykorzystania. W przedstawionej poniżej odpowiedzi przedstawiono na wstępie podstawowe dane dotyczące sytuacji polskiego sektora B+R. W kilku przypadkach zamieszczono wartości odpowiednich wskaźników dla całej UE(27). Następnie rozpatrzono w kolejności wspomniane powyżej zagadnienia. Wynikające z nich wnioski zamieszczono na końcu.

Podstawowe dane dotyczące B+R w Polsce

W 2007 roku udział nakładów na działalność B+R w stosunku do PKB stanowił w przypadku Polski 0,57%, zaś Unii Europejskiej (27) – 1,85%. Poniżej średniej unijnej znajduje się także udział naukowców w stosunku do ogółu zatrudnionych (Polska – 0,6%, UE – 0,9%).

Udział przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną w stosunku do wszystkich przedsiębiorstw jest niezadowalający (Polska 23%, UE – 38,9%).¹ Polskę wyróżnia także - wśród państw UE – niski poziom nakładów na B+R ponoszonych przez przedsiębiorstwa (BERD) w stosunku do PKB: w 2007 roku wynosił on 0,17%, przy średniej UE – 1,12% (niższy wskaźnik od Polski miała tylko Grecja).²

W rankingu 1000 europejskich firm inwestujących najwięcej w B+R za 2008 rok, Polska reprezentowana była tylko przez 4 firmy – na pozycjach: 422, 518, 694 i 943.³

¹ EUROSTAT, *Science, Technology and Innovation in Europe*, 8 September 2009.

² OECD, *Main Science and Technology Indicators*, Volume 2009/1.

³ European Commission - Joint Research Centre, *The 2008 EU Industrial R&D Investment Scoreboard*, October 2008.

- Znakomita większość środków została wykorzystana na realizację projektów badawczych (ok. 77% całości finansowania polskich uczestników). Drugą grupę stanowiły działania koordynacyjne i wspomagające (ok. 14%).
- Największy udział w finansowaniu mają szkoły wyższe (ok. 44% całości finansowania polskich zespołów). Kolejne grupy stanowią MŚP (ok. 17%), instytuty PAN i JBRy (po ok. 15%).
- Udział dużych przedsiębiorstw w finansowaniu był stosunkowo mały (ok. 4%).
- W odniesieniu do projektów badawczych, najwięcej, bo 112 zespołów uzyskało finansowanie w dziedzinie tematycznej Technologie Informacyjne i Komunikacyjne. Drugą najbardziej popularną dziedziną był Transport (z włączeniem Aeronautyki) – 91 zespołów, następnie Nanotechnologie i Inżynieria Materiałowa – 68 zespołów, i dalej kolejno Zdrowie – 55 zespołów, Środowisko – 53 zespoły oraz Żywność, Rolnictwo i Biotechnologia – 36 zespołów. W pozostałych dziedzinach tematycznych finansowanie uzyskało 30 lub mniej zespołów.
- Dużą popularnością cieszyły się także projekty dotyczące mobilności (Marie-Curie Actions), z których dofinansowanie uzyskało 99 zespołów.

Z powyższych danych widać niepokojąco niski udział dużych przedsiębiorstw w finansowaniu B+R.

Wnioski

Budżet polskiego sektora nauki wynosi 0,7% budżetu na badania w UE (jest to stosunek całkowitych polskich wydatków na badania GERD PL = 1.51 mld € do wydatków państw EU27 GERD UE = 213.8 mld €).

Finansowanie przyznane polskim zespołom stanowi 1.3% całości przyznanego finansowania projektów 7PR. Biorąc pod uwagę, że aktywnie zabiega o finansowanie z PR jedynie (niezadowolająco) mała część polskich naukowców (z całej populacji 60 tys.), ich efektywność w pozyskiwaniu unijnych funduszy jest godna uznania.

Analizując powyższe dane należy brać pod uwagę fakt, że współczynnik intensywności badań (tzw. *research intensity*) w przypadku Polski ma wynosi 0.56% (GERD PL/ PKB PL), podczas gdy średnia dla średnia UE wynosi 1.84%, a postulowana wielkość wynosi 2,0%. Jesteśmy więc daleko poza państwami UE o najwyższej intensywności badań.

Drugim istotnym czynnikiem jest struktura udziału polskich zespołów w 7PR. Z porównania wskaźników sukcesu dla Polski oraz całej UE, wynoszących: dla liczby projektów odpowiednio 18,2% i 20,9%; dla liczby zespołów odpowiednio 17,7% i 21,7%; oraz dla wielkości finansowania odpowiednio 13,7% i 20,2%, wynika, że polskie zespoły uczestniczą w stosunkowo dużej liczbie małych projektów, przynoszących stosunkowo niewielkie finansowanie.

Kolejną ważną i niestety niepokojącą obserwacją jest bardzo mały udział polskich firm przemysłowych, szczególnie dużych, w projektach 7 i poprzednich PR. Wiąże się to ze wspomnianym już niewielkim udziałem przedsiębiorstw w inwestycjach na B+R, które średnio wynosi ok 0,33% PKB, tj. nieco ponad połowę inwestycji pochodzących ze środków publicznych. Dla ilustracji skali tego zjawiska warto zauważyć, że wśród dwunastu czołowych organizacji przemysłowych pod względem inwestowania w B+R na świecie, pięć to firmy europejskie. Wysokość środków przeznaczanych przez te organizacje waha się w

granicach od 4 do 6 mld € (czyli ponad trzy razy więcej niż cały budżet polskiego sektora nauki).

Dobrą wiadomością w tym kontekście stanowi fakt, że w obecnej perspektywie finansowej UE (2007 – 2011 r.) szacunkowa wielkość środków przeznaczonych dla polskiego sektora nauki z unijnych Funduszy Strukturalnych wynosi średnio rocznie ok. 800 mln €, co stanowi poważne wzmocnienie finansowania tego sektora. Należy jednak zauważyć, że środki z FS przeznaczone są głównie na infrastrukturę i kapitał ludzki, a nie na badania.

Działania Rządu RP

Rząd RP prowadzi działania zmierzające do podniesienia innowacyjności gospodarki, a także do wzmocnienia sektora nauki w Polsce i podniesienia jego konkurencyjności.

W szczególności MNiSW przygotowało przyjęty w grudniu 2008 r. przez Radę Ministrów pakiet pięciu projektów ustaw o:

- zasadach finansowania nauki,
- Instytutach Badawczych,
- Narodowym Centrum Badań i Rozwoju,
- Narodowym Centrum Nauki,
- Polskiej Akademii Nauk,

reformujących system badań naukowych w Polsce. W styczniu 2009 roku pakiet ten został skierowany do Sejmu RP gdzie trwają prace legislacyjne.

Reforma systemu badań naukowych w Polsce, zawarta we wspomnianych projektach ustaw, opiera się na następujących założeniach:

- **Sprawiedliwe i efektywne finansowanie**

Projekt ustawy o zasadach finansowania nauki wprowadza rozwiązania przewidujące znaczący wzrost udziału środków przyznawanych na zasadach konkursowych oraz wprowadzenie systemu kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo- rozwojowej jednostek naukowych. Zakłada się przy tym, iż wprowadzenie podziału zadań i kompetencji pomiędzy: Ministra, Narodowe Centrum Nauki oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, umożliwi dywersyfikację i merytoryczną niezależność finansowania badań. Proponowane regulacje umożliwią przekazywanie do tych instytucji corocznie większej części pieniędzy, tak aby osiągnąć poziom 50 proc. nakładów z budżetu nauki, przeznaczanych na konkretne projekty realizowane w drodze konkursów.

- **Badania na potrzeby gospodarki**

Projekt ustawy o instytutach badawczych przewiduje wyselekcjonowanie instytutów badawczych, które prowadzą działalność naukową i innowacyjną na najwyższym poziomie oraz powołanie państwowych instytutów badawczych – które, poza badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi będą realizowały zadania zlecone, szczególnie ważne dla polityki państwa. Działania w tym zakresie mają na celu uzależnienie stopnia finansowania instytutów badawczych od ich jakości naukowej. Podstawowym ich zadaniem będzie realizowanie badań i prac rozwojowych na potrzeby gospodarki.

Kolejną propozycją jest *projekt ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju*, który wprowadza istotne zmiany w funkcjonowaniu NCBiR. Centrum zostało

powołane do realizacji polityki państwa w zakresie finansowania badań stosowanych, mających strategiczne znaczenie dla rozwoju Polski i jej bezpieczeństwa. Zasadą działania Centrum ma być pełna transparentność podejmowanych na zasadach konkursowych decyzji finansowych. Działania Centrum mają być zachętą udziału przedsiębiorców, zarówno w ogłaszanych konkursach, jak i w finansowaniu niektórych zadań Centrum.

- **Wsparcie dla początkujących i uzdolnionych naukowców**

Projekt ustawy o Narodowym Centrum Nauki przewiduje utworzenie instytucji zarządzanej przez naukowców (niezależnej politycznie), a finansowanej ze środków publicznych i przyznającej granty badawcze we wszystkich obszarach nauki z zachowaniem zasad konkursowych.

Narodowe Centrum Nauki, w odróżnieniu od Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, będzie udzielać finansowania na badania podstawowe. Ważnym elementem działania NCN będzie tworzenie warunków umożliwiających młodym, wybitnym naukowcom uzyskanie samodzielności badawczej, między innymi poprzez dostęp do znaczących środków finansowych.

- **Zmiany w Polskiej Akademii Nauk (PAN)**

Projekt ustawy o PAN przewiduje uproszczenie struktury korporacyjnej PAN, wprowadzenie audytu i ewaluacji jednostek badawczych. Zaproponowano także ramy prawne do konsolidacji i integracji jednostek naukowych PAN z innymi instytucjami systemu nauki w Polsce. Nowe rozwiązania powinny wpłynąć na odmłodzenie korporacji oraz zagwarantowanie w badaniach udziału osób o największych osiągnięciach i najwyższym międzynarodowym prestiżu. W wyniku wprowadzanych zmian PAN, powinno stać się prekursorem zmian jakościowych w polskiej nauce.

Rząd prowadzi także działania zmierzające do wzmocnienia sektora szkolnictwa wyższego, zwracając szczególną uwagę na rolę uczelni w procesie prowadzenia badań naukowych.

- W październiku 2009 r. Rada Ministrów przyjęła dokument: *Założenia do nowelizacji ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*. Powyższy dokument przewiduje stworzenie mechanizmów finansowania szkolnictwa wyższego opartego na efektach pracy naukowej i dydaktycznej. Proponowane zmiany dotyczą także kwestii zarządzania uczelniami i będą zmierzać przede wszystkim do zwiększenia autonomii szkół wyższych w zakresie prowadzenia dydaktyki. Przewiduje się m.in. że wyłonienie zostaną KNOWy – Krajowe Naukowe Ośrodki Wiodące, które będą uczelniami wyróżniającymi się jakością badań oraz dydaktyki w skali Europy.
- Kolejnym elementem reformy szkolnictwa wyższego będzie model kariery naukowej. Zaproponowane zostaną mechanizmy mające na celu podniesienie poziomu doktoratów, uproszczenie procedury habilitacyjnej, rozliczanie pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych z realnych osiągnięć naukowych oraz otwarcie uczelni na wybitnych naukowców z zagranicy.
- Specjalne granty i nagrody dla najlepszych studentów i doktorantów będą miały na celu stworzenie w polskich ośrodkach optymalnych warunków dla rozwoju wybitnych młodych naukowców. Efektywne mechanizmy łączące uczelnie z rynkiem pracy podniosą z kolei poziom przygotowania absolwentów do potrzeb pracodawców. Założenia przyjęte w ramach proponowanych zmian w zakresie szkolnictwa wyższego będą miały przyczynić się także do komercjalizacji wyników badań naukowych.

Wprowadzane przez Rząd RP reformy mają na celu między innymi zwiększyć potencjał badawczy polskiego sektora nauki, a tym samym stworzyć możliwości szerszego i bardziej efektywnego wykorzystywania finansowania pochodzącego ze środków 7PR.

Z wyrazami szacunku

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and flourishes, positioned below the text 'Z wyrazami szacunku'.